

Aþýlarýn Kullaným Amacý

Gönderen : VET_MEHMET KAYA - 20/05/2009 16:02

Aþýlarýn Kullaným Amacý

Aþýlar; vücuda verildiðinde, baðýþýklýk sistemini uyararak hastalýklara karþý spesifik aktif bir baðýþýklýk oluþturan ve bu yolla o hastalýkta korunmasýný saðlayan biyolojik maddelerdir.

Baðýþýklýk ise; vücuda giren veya verilen mikroorganizma, protein ve bu gibi yabancý maddelere karþý vücudun bütün savunma sistemleri ile karþý koymasý, direnç göstermesi ve kendini korumasýdır. Vücuda giren bu yabancý maddelerin neden olduðu hastalýklar atlatýldýktan sonra hayvanlarda bu hastalýklara karþý doðal bir direnç olupur. Yani diðer bir deyiþle baðýþýklýk þekillenir.

Aþýlar genellikle, koruyucu amaçla kullanýlýr. Aþýlama; hastalýklarla karþýlaþmasý muhtemel olan hayvanlarý, o hastalýða karþý için daha önceden aþýlamak suretiyle baðýþýk kýlma iþlemidir. Anneye yapýlmýþ aþýlarýn da yavru üzerinde koruyucu özelliði vardır. Araþtırmalar yavrularýn, gebelik dönemlerinde yavru zarlary aracýlýðyyla bir miktar immunglobulini (baðýþýklýk oluþumunu saðlayan maddeler) anneden aldýðýný ortaya koymaktadır. Yeni doðmuş yavrular baðýþýklýk sistemleri geliþim halinde olduðundan, humoral hücrenel baðýþýklýðý aktif olarak tam anlamýyla oluþturma yeteneðinde deðillerdir. Bu nedenle eðer anne doðumdan uygun bir sýrt aþýlanýrsa kendi korunma maddelerini yavrularýna geçirebilir. Böylece yeni doðmuş yavrularda acil korunma saðlanmýþ olur.

Ayrýca yavrularýn baðýþýklýk sistemlerinin geliþmesinde, anneden emilen kolostrum miktarý ve kolostrumdan alýnan immunglobulin miktarý da büyük önem taþımaktadır. Yavrular ilk pasif baðýþýklýðý anneden aldýklarý kolostrum aracýlýðý ile kazanýrlar. Köpeklerde tespit edilen maternal antikorların %90 ı kolostrumdan gelmektedir. Ýyi beslenmemiþ ya da yoðun þekilde paraziti bulunan anneler daha az kolostrum üretir. Tecrübesiz anneler yavrularýnýn yeterli meme emmesine izin vermeyebilir. Zayıf yavrular kuvvetli ememez ya da daha güçlü olan diðer yavrularla rekabet etme durumunda kalýr ve daha az kolostrum tüketirler. Böylelikle pek çok hastalýða karþý daha düþük antikor seviyesine sahip olurlar. Yani yeterli baðýþýklýk oluþamadýðýndan dolayý yavrular karþý duyarlý hale gelirler. Doðumdan sonra vücut ýsýsý düþük olan yavrular, normal vücut sýcaklýðýný koruyabilen yavrulara oranla az antikor absorbe ederler. Sonuç olarak, yavrularýn kendileri için kritik öneme sahip maternal antikorlarý yeterli miktarda almasýný ve absorbe etmesini saðlayacak uygun bakým ve besleme çok önemlidir.

Bir batýnda doðan yavrularýn pasif antikor seviyeleri, yavrularýn doðum sýralamasý ve annenin emzirme eðilimlerine baðlý olarak deðiþiklik gösterir. Maternal antikorlar belirli düzeylerde koruma saðlar. Ancak her yavrunun yaþamýnýn bir döneminde, maternal antikorların enfeksiyonlara karþý yeterli koruma saðlayamadýðý, fakat aktif baðýþýklýk oluþumunu engellediði bir zaman dilimi söz konusudur. Köpek yavrularýnýn enfeksiyonlara karþý açýk olduklarý ama aþý tarafýndan korunamadýklarý bu durum, 2 haftadan fazla süren bir immunité boþluðuna neden olur. Yavru köpeklerde gözlenen aþý yetersizliklerinin hemen hepsi bu immunité boþluðu esnasýnda enfeksiyona maruz kalmalarý sonucunda olupur.

Aþýlar bazen bir enfeksiyonun devamý esnasýnda da kullanýlabilir. Böyle bir uygulama, enfeksiyonla karþýlaþma ihtimali olan yavrularý korumak veya enfekte olmuþlarý tedavi etmek amacýyla yapýlýr. Örnek vermek gerekirse; kuduzdaki aþýlama yöntemi tedaviye yöneliktir.

=====